

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010; tālr.: 67686768; fakss: 67244074; e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

16.07.2014. Nr. 1-5/112

Uz 30.06.2014. Nr. 2.1/4

Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas valdes priekšsēdētājam Baibai Melderei

Raiņa ielā 8, Saulkrastos
Saulkrastu novadā, LV - 2160

Par Latvijas Bāriņtiesu darbinieku
asociācijas atklātu vēstuli

Latvijas Republikas tiesībsargs ir saņēmis Latvijas Bāriņtiesu darbinieku asociācijas atklātu vēstuli (reģistrēta 04.07.2014. ar Nr.1015), kurā pausts satraukums par pēdējā laikā masu medijos izskanējušo bāriņtiesu darba kritiku. Vienlaikus vēstulē pausts viedoklis, ka bāriņtiesas ir tikai daļa no bērnu tiesību aizsardzības sistēmas un lēmumus pieņem tikai tad, kad iepriekš nav notikusi bērnu tiesību aizsardzības subjektu aktīva sadarbība.

Tiesībsarga birojā ik gadu visvairāk iesniegumu bērnu tiesību jomā tiek saņemts par bērna tiesībām uzaugt ģimenē, t.i., tiesībām netikt šķirtam no saviem vecākiem bez tiesiska pamata.

Pārliecinoši lielākajā skaitā pārbaudes lietu pārkāpums bāriņtiesas rīcībā nav konstatēts – konkrētajos apstākļos ir bijis tiesisks pamats bērna šķiršanai no ģimenes. Vienlaikus secināms, ka bāriņtiesas lēmuma par bērna šķiršanu no ģimenes vai pārtraukto aizgādības tiesību neatjaunošanu patiesais cēlonis ir iepriekš ilgstošā laika periodā neveikts sociālais darbs ar ģimeni – ģimenei nesniegtais pašvaldības atbalsts un palīdzība, tostarp palīdzība bērna audzināšanā.

Vairākos Latvijas novados un pat republikas pilsētās sociālā darba speciālistu skaits neatbilst likumā noteiktajam - katrā pašvaldībā jābūt vismaz vienam sociālā darba speciālistam uz katriem tūkstoš iedzīvotājiem¹. Sniedzot sociālos pakalpojumus, institūcijas nespēj nodrošināt starpprofesionālu sadarbību, jo administratīvajā teritorijā nav nepieciešamo speciālistu, piemēram,

¹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 10.panta pirmā daļa.

psihologa, narkologa, mediatora u.c. Tāda pakalpojuma kā ģimenes asistents, kas nodrošina apmācību sociālo prasmju apgūšanā, bērnu aprūpē un audzināšanā, māsaimniecības vadīšanā, pieejamība ir izņēmums, nevis Latvijas pašvaldību vispārēja prakse.

Ģimenēm, it īpaši jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes, piemēram, pēc tā sauktajiem bērnu namiem, nav pietiekamu prasmju un iemaņu bērnu audzināšanā un aprūpē, tām ir nepieciešama palīdzība. Savukārt pašvaldībai ir normatīvajos aktos noteikts pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Tieši pašvaldību bezdarbība atbilstošu sociālo pakalpojumu nenodrošināšanā un efektīva sociālā darba trūkums noved pie bāriņtiesas lēmuma par bērnu šķiršanas no ģimenes

Bāriņtiesas lēmums par aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākiem vistiešākā veidā skar cilvēktiesības – personu tiesības uz privāto un ģimenes dzīvi. Tādēļ ļoti svarīgi ir nodrošināt bāriņtiesu darba kvalitāti. Nodrošināt, lai ikviens lēmums, kas ierobežo cilvēktiesības, tiktu pieņemts tikai tādā gadījumā, ja, izvērtējot visas iespējas, nav iespējams bērnam un ģimenei palīdzēt citā, mazāk ierobežojošā veidā, t.i., ikvienā gadījumā izvērtējot pamattiesību ierobežojuma atbilstību samērīguma principam un to atspoguļojot lēmumā. Tikai tad sabiedrība varēs pārliecināties, ka bāriņtiesas lēmums ir pieņemts bērna interesēs.

Tiesībsarga ieskatā spēkā esošais tiesiskais regulējums neliedz bāriņtiesām ievērot cilvēktiesības. Galvenie trūkumi nav tiesiskajā regulējumā, bet gan tā piemērošanā praksē.

Piekrītu Jūsu vēstulē paustajam viedoklim, ka situāciju valstī bērnu tiesību aizsardzības jomā uzlabot var tikai ar kopīgu dabu, praktiskiem soļiem konkrētu problēmu risināšanā. Tādēļ Tiesībsarga birojs izsaka gatavību aktīvai sadarbībai bērnu tiesību aizsardzības sistēmas uzlabošanā.

Ar cieņu,

tiesībsargs

J.Jansons